

МАЛАШЕВСЬКА АННА ОЛЕКСІЙВНА

*Державний університет «Житомирська політехніка»,
здобувач вищої освіти*

БАРАНОВСЬКА ТЕТЯНА ВАСИЛІВНА

*Державний університет «Житомирська політехніка»,
доцент кафедри національної безпеки, публічного управління
та адміністрування, кандидат економічних наук*

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА ЇХ ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ

Варто розпочати з того, що економічна злочинність як негативне суспільне явище виникла одночасно зі становленням держави як політико-територіальної організації суспільства, оскільки держава не може існувати без економічних відносин. Потреба у подоланні цього негативного явища і зумовила появу такого терміну як «економічна злочинність», який охоплює усі прояви кримінальних правопорушень у сфері економіки.

Слушною у цьому контексті є думка науковців **Д. О. Грицишен, І. В. Супрун**ової та **С. П. Лисак**, які підкреслюють, що економічні кримінальні правопорушення становлять серйозну загрозу економічним інтересам держави, окремим групам та громадян, та однозначно підривають економічну безпеку держави, яка у свою чергу є складовою національної безпеки [1, с. 148].

Таким чином, вище зазначені обставини і породжують актуальність цього дослідження оскільки аналіз поняття «економічне кримінальне правопорушення» та його ключових ознак є запорукою їх швидкого виявлення та ефективного розслідування.

Отож, розглянемо окремі наукові визначення поняття «економічне кримінальне правопорушення».

На думку науковця **Т. О. Скакун** економічне кримінальне правопорушення – це протиправна дія, яка вчиняється у сфері економіки із зловживанням влади, що посягає на порядок здійснення економічного управління та має на меті одержання економічної вигоди [4].

Автори **Я. С. Палешко, О. М. Кубецька** та **Т. М. Остапенко** під економічними розуміють кримінальні правопорушення, які здійснюють вплив на економіку країни, економічну свободу, інтереси та права суб'єктів економічних відносин, порушують функціонування економічної системи, спричиняючи різним цінностям шкоду [3, с. 72].

Усі економічні кримінальні правопорушення, на думку **М. М. Забарного**, можна поділити на основні, тобто ті, які вчиняються безпосередньо з метою заволодіння чужими коштами чи іншим майном та вторинні, які безпосередньо не надають матеріальної вигоди

порушнику, однак є способом вчинення основного кримінального правопорушення чи його приховування [2, с. 54].

Досліджуючи криміналістичний аспект вчинення економічних кримінальних правопорушень, можна відзначити такі особливості їх складу. Об'єктом таких правопорушень виступає економіка держави. Об'єктивною стороною виступають діяння особи, способи вчинення кримінальних правопорушень, у тому числі і застосована техніка, і саме цей аспект доволі часто ускладнює виявлення таких кримінальних правопорушень та їх ефективних розслідувань. Суб'єктом економічних кримінальних правопорушень завжди виступає фізична особа, яка є дотичною до економічних правовідносин або є їх безпосереднім учасником, а суб'єктивна сторона завжди характеризується наявністю умислу, при чому найбільш поширеним мотивом їх вчинення є корисливий міркування і дуже рідко помста [2, с. 54-55].

Щодо ознак характерних ознак економічних кримінальних правопорушень, то, по-перше, такі правопорушення характеризуються кримінологічною однорідністю, тобто вони детерміновані однаковими соціально-економічними та організаційними факторами (здебільшого визначальним фактором, який зумовлює появу економічної злочинності є кризові явища у державі); по-друге, в основі економічного правопорушення – порушення правил, які регулюють порядок здійснення певного виду економічної діяльності [3, с. 71].

Окрім того, доцільно визначати такі ознаки економічних кримінальних правопорушень як наявність зловживання владою у більшості випадків, майновий характер та їх високий ступінь латентності [4].

Таким чином, з урахуванням проаналізованих наукових підходів до поняття «економічні кримінальні правопорушення» та їх характерних ознак, можемо відзначити, що детермінантними ознаками, які впливають на віднесення кримінального правопорушення до сфери економічної злочинності є насамперед сфера їх вчинення та об'єкт посягання – економіка, тобто сфера господарської діяльності, яка пов'язана із набуттям, використанням та розподілом обмежених ресурсів тощо; способи та механізми вчинення – використання складних фінансових схем, застосування комп'ютерно-технічних технологій, що зумовлює появу такої ознаки як високий рівень латентності таких кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел:

1. Грицишен Д. О., Супрунова І. В., Лисак С. П. Економічна злочинність як суспільне явище та загроза державній безпеці. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 140–151. URL: 10.32702/2306-6814.2020.24.140 (дата звернення: 10.06.2022).
2. Забарний М. М. Економічні злочини: сутнісні ознаки та криміналістичний аналіз їх вчинення. Наукові праці НУ ОЮА. 2019. С. 51–56. URL: <https://doi.org/10.32837/npnuola.v24i0.634> (дата звернення: 10.06.2022).

3. Палешко Я. С., Кубецька О. М., Остапенко Т. М. Поняття та класифікація злочинів, пов'язаних з економічною сферою. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки. Том 31 (70) № 5 2020. С. 70–75. URL: <https://doi.org/10.32838/TNU-2707-0581/2020.5/13> (дата звернення: 10.06.2022).
4. Скакун Т. О. Економічні злочини: сутнісні ознаки та криміналістичний аналіз їх вчинення. Ефективна економіка. № 3. 2018. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6195> (дата звернення: 10.06.2022).

Ключові слова: економічна злочинність, економічні інтереси, економічні кримінальні правопорушення, потреби людини, державна безпека, державне управління, криміналістична характеристика.

Key words: economic crime, economic interests, economic crimes, human needs, state security, public administration, forensic characteristics.

БАСАЛЮК НАТАЛІЯ ВАСИЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінального права*

ІЗОЛЯЦІЯ ЯК ХАРАКТЕРНА ОЗНАКА ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Згідно з ч. 1, ч. 2 ст. 63 КК України «покарання у виді позбавлення волі полягає в ізоляції засудженого та поміщенні його на певний строк до кримінально-виконавчої установи закритого типу. Позбавлення волі встановлюється на строк від одного до п'ятнадцяти років, за винятком випадків, передбачених Загальною частиною КК» – мова йде про призначення покарання за сукупністю вироків (ст. 71 КК), у цьому випадку «загальний строк позбавлення волі може бути більшим п'ятнадцяти років, але не повинен перевищувати двадцяти п'яти років».

Вказівка на «ізоляцію» (за етимологічним словником, *izolirati* – запозичення із французької мови, фр. *isoler* «відділяти, відокремлювати» через іт. *isolare* «ізолювати», *isola* «острів» зводиться до лат. *insula* «тс.», походження якого непевне, можливо, утворилося з словосполучення **in salō* «той, що в морі» [1, с.292]), характеризує покарання у виді позбавлення волі як таке, що стосується обмеження особистого права на свободу.

Попри безумовну перевагу ізоляції особи, яка дозволяє попередити вчинення нових злочинів, з нею частково пов'язано ряд існуючих у пенітенціарній системі проблем. Варто зосередитися на таких: 1) присутня каральна сегрегація: часто до позбавлення волі засуджуються соціально незахищені верстви населення – безробітні, хворі, у тому числі на алкоголізм і наркоманію (наркоманія – проблема, із якою має боротися не лише кримінальне правосуддя, особливо коли